

Учебна програма по литература за IX клас – първо равнище

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
Ядра на учебно съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия (по теми)	Контекст и дейности (за цялото ядро и/или за цялата програма)	Възможности за междупредметни връзки
Ядро 1: Социо-културни компетентности	<p>Стандарт 1: Разбира ролята на античните цивилизации като основа на универсалната ценностна система. Очаквани резултати: Разбира: – приноса на античните цивилизации в създаването и осъзнаването на основната нравствена проблематика, разглеждаща отношенията космос – общност – индивид; – приноса на античните цивилизации за създаване на основните сюжети в европейската култура, третиращи базовите нравствени проблеми на човека.</p> <p>Стандарт 2: Осъзнава ролята на християнството в създаването на европейския културен модел. Очаквани резултати Разбира: – същността на нравствената норма, проповядвана от християнството, основана върху принципа на любовта; – същността на християнството като надетническа, стремяща се към общовалидност религия, слагаща по този</p>	<p>Учениците трябва да усвоят: 1. Връзката между космоса, общността и индивида – човекът е положен в изначалния ред на космоса и законите на неговите общности са също така значими, както и законите на космоса – всяко нарушение на родовите или обществените закони води до космическа катастрофа; – литературата използва различните средства да въздейства върху връзката между индивида и общността; – основата на античните цивилизации е във върховенството на колективното благо. 2. Основни сюжети на древността – сюжетът за Прометей; – сюжетът за злощастната съдба на Атридите; – сюжетът за Едип; – историята за Мойсей; – историята за Йосиф и неговите братя.</p> <p>Учениците трябва да усвоят: 1. Християнската нравствена норма: – принципа на любовта като основен; – принципа на отговорността (нека, който е безгрешен, пръв хвърли камък); – принципа на опрощението; – принципа на саможертвата. 2. Въздействието на християнството върху формирането на европейския</p>	<p>Космос, общност, човек, колективно благо.</p> <p>Християнска нравствена норма, любов, опрощение, саможертва.</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност: 1. След запознаване със съдържанието на изучаваните творби да коментират възловите нравствени конфликти в тях, съотнасяйки ги с древната и с днешната нравствена норма. 2. Да откриват трайното и непреходното в основните сюжети на древността. 3. Да разсъждават по проблема за влиянието на античните нравствени норми върху по-късното развитие на европейското общество.</p> <p>На учениците трябва да се даде възможност: 1. Да коментират основния библейски сюжет като въплъщение на цялостен модел на човешко поведение в името на новата нравственост. 2. Да коментират отделни евангелски текстове, в които най-ясно са формулирани принципите на християнската нравствена норма.</p>	<p>В съпоставка с изученото по история и философия да изгради една цялостна представа за нравствените норми на древните цивилизации и отношението им към развитието на европейската култура и духовност.</p> <p>В съпоставка с изученото по история и философия да се затвърди представата за ролята на християнската култура за</p>

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
Ядро 2: Литературни компетентности	<p>начин началото на идеята за общност на всички хора и общочовешки морал.</p> <p>Стандарт 1: Притежава системни знания за строежа и функционирането на художествената творба, умее свободно да навлиза в изучаваните произведения и си служи непротиворечиво със специфична литературоведска терминология. Очаквани резултати: – разбира същността на човешката словесност и етапите на нейното развитие мит – фолклор – литература; – владее значението на понятията <i>мит</i>, <i>казание</i>, <i>песен</i>, <i>приказка</i> и познава емблематични произведения на тези жанрове; – познава същността на жанра епопея, – познава строежа и въздействието на античната лирика и драма (комедия и трагедия); – познава значението на понятията <i>легенда</i>, <i>житие</i>, <i>похвално слово</i>, <i>молитва</i>, <i>апокриф</i>; – познава особеностите на средновековния роман.</p>	<p>културен модел – принципът на имитация като императив за човешко поведение;– принципа за поучението.</p> <p>Учениците трябва да усвоят: 1. Човешката словесност – обща представа за развитието на словесността; – ролята на словесността при формиране на човешките общности и култури; – устно и писмено слово; – типологична и хронологична последователност в развитието на отделните видове словесност. 2. Мит – сказание – песен – приказка – основни характеристики на митологичната и фолклорната култура; – синкретизмът на словесността и неговото разпадане; – сакрално и светско слово; – основни фолклорни жанрове и свързаността им с трудово-обредния цикъл на общността; – народен епос; – сказание (сага); – приказка. 3. Строеж и функции на античната словесност – преход от фолклор към литература: епопея; – антична лирика – антична драма: комедия и трагедия. 4. Строеж и функции на средновековната литература – понятието за средновековна</p>	<p>Словесност, мит, фолклор, литература, фолклорни жанрове, антична литература, епос, епопея, лирика, трагедия, жанрове на средновековната литература.</p>	<p>3. Да откриват влиянието на християнската култура върху по-късното развитие на европейската цивилизация. На учениците трябва да се даде възможност: 1. Да се запознаят с проявленията на човешката словесност в различни литературни паметници. 2. Да осъзнаят разликите между писмено и устно слово и да се опитат да разберат спецификите на изучените представители на устното слово именно като устни, въпреки че ги използват във вид на писмени текстове. 3. Да коментират начина на въздействие на древните форми на словесността. 4. Да се запознаят с начина на разпространение и представяне на древните форми на словесността и да коментират връзката между комуникативна ситуация и въздействен потенциал на произведенията.</p>	<p>формирането на европейските нравствени ценности.</p>

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
	<p>Стандарт 2: Познава основните характеристики на отделните етапи а развитието на европейския културен процес и словесност. Очаквани резултати – познава особеностите на митологичната и фолклорната култура; – познава особеностите на античната култура и литература; – познава особеностите на средновековната култура и литература; Стандарт 3: Познава развитието на европейската литературна история според заложеното в програмата за първо равнище учебно съдържание. Очаквани резултати: – познава развитието на античната литература със следните автори и произведения: Омир – „Илиада“, антична лирика (автор по избор), Софокъл – „Едип цар“ и „Антигона“, Еврипид – „Електра“, Евангелие от Матей, Евангелие от Йоан, – познава паметници на западноевропейската средновековна литература: средновековен рицарски роман – Артуров цикъл.</p>	<p>литература; – жанрове на средновековната литература; – легенда, житие, похвално слово, молитва, апокриф; – жанрове в литературата на западноевропейското средновековие – рицарски роман.</p> <p>Учениците трябва да усвоят: 1. Характер и особености на митологичната и фолклорната култура. 2. Характер и особеност на античната култура и литература. 3. Характер и особености на средновековната култура и литература.</p> <p>Учениците трябва да усвоят: 1. Античен етап от развитието на европейската литература – преход от фолклор към литература, епопея – Омир – „Илиада“; – развитие на древногръцката лирика. (автор по избор); – развитие на античната драма, връзка между историята и теорията на драмата (ролята на Есхил), Софокъл – „Едип цар“ „Антигона“, Еврипид – „Електра“; – развитие на християнската книжнина – Евангелие от Матей.</p>	<p>Митологична и фолклорна култура, Античност, Средновековие.</p> <p>Антична литература, епопея, антична лирика, антична трагедия, средновековен рицарски роман.</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност: 1. Да се запознаят с най-важните особености на митологичната и фолклорната култура, Античността и Средновековието.</p> <p>На учениците трябва да се даде възможност: 1 . Да се запознаят с основните проблеми на античната и средновековната литература и с основни произведения, включени в програмата.</p>	<p>В съпоставка с изученото по история и философия да затвърдят представите за най-старите от развитието на европейската цивилизация.</p> <p>В съпоставка с изученото по история да затвърдят знанията си за историята на античната и средновековната култура.</p>

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
<p>Ядро 3: Социокултурна и литературна компетентност:</p>	<p>Стандарт 4: Познава развитието на българската литература като част от европейския литературен процес и националната обществена и културна история (според програмата за учебно съдържание на първо равнище). Очаквани резултати: – познава особеностите на средновековната българска литература като част от културата на европейското православно християнство; – познава автори и произведения, обединени в следните цикли: – Кирило-Методиева традиция – Пространно житие на Кирил, „Проглас към евангелието“, Черноризец Храбър – „За буквите“; – Златен век – Йоан Екзарх – из „Шестоднев“; – Богомилство – Презвитер Козма – против богомилите“; – Апокрифи – „Ходене на Богородица по мъките“.</p> <p>Стандарт 1: Ситуира изучавана литературна творба в породилата я културна система и я</p>	<p>2. Средновековен етап от развитието на европейската литература – средновековен рицарски роман – Артуров цикъл.</p> <p>Учениците трябва да усвоят:</p> <p>1. Характер и особености на средновековната българска култура: – средновековен характер на старата българска литература, свързаност с традицията и практиката на християнската църква; – свързаност на старата българска литература с пораждащото се православие.</p> <p>2. Кирило-Методиева традиция – Кирил и Методий – живот и дело; – Пространно житие на Кирил; – „Проглас към евангелието“; Константин Преславски – „Азбучна молитва“; – Черноризец Храбър – „За буквите“.</p> <p>3. Културата на Златния век – Особенности на духовното развитие в България през Златния век; – Йоан Екзарх – из „Шестоднев“.</p> <p>4. Идеи и култура на богомилството и борбата против него, „Идеи и вярвания на богомилството“: – Презвитер Козма – „Беседа против богомилите“.</p> <p>5. Апокрифна култура и литература; характерни особености на апокрифната книжнина – „Ходене на Богородица по мъките“.</p> <p>Учениците трябва да усвоят:</p> <p>1. Връзката между античната култура и</p>	<p>Средновековна литература, житие, апокриф.</p> <p>Обществена</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност: 1 . Да анализират и интерпретират особеностите на средновековната книжнина.</p>	<p>В съпоставка с изученото по история да затвърдят знанията си за историята на българската средновековна култура.</p>

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
<p>общуване с художествена творба</p>	<p>анализира в съответствие с присъщата ѝ културна и художествена норма.</p> <p>Очаквани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Разбира връзката между проблемите на античните и средновековните общества и основните теми, третирани в литературата; – Владее основните черти на художествената норма, характерна за античната и средновековната култура, и ги открива в анализирания творба; – Осъзнава връзката между проблемите на античното и средновековното общество и въздействия потенциал на анализирания творба; – Разбира връзката между характерния художествен строеж на творбата и осъществяването от нея въздействие. 	<p>проблемите на античните общества:</p> <ul style="list-style-type: none"> – основни хуманитарни проблеми на античните цивилизации; – основни художествени сюжети и проблеми на античната литература. <p>2. Основни черти на античната художествена норма:</p> <ul style="list-style-type: none"> – характерни особености на епическото слово; – особености на античната лирика; – структура и представяне на античната драматургия. <p>3. Главни хуманитарни проблеми на античното общество и търсеното художествено въздействие:</p> <ul style="list-style-type: none"> – утвърждаване на етническите ценности и функциите на епопеята; – утвърждаването на античния индивидуален мироглед и въздействието на лириката; – проблемите на колективното благо във връзката космос – общност – индивид и въздействието на античната трагедия. <p>4. Характерни черти на художествения строеж на творбата в античността и главните особености на нейното въздействие</p> <ul style="list-style-type: none"> – устната епическа традиция и характерните за нея черти на поетиката; – въздействен потенциал; – връзката между себеизявата на личността и поетиката на античната лирика; – основни черти на строежа на старогръцката трагедия като средство за осъществяване на нейния основен въздействен принцип – катарзиса. 	<p>хуманитарна проблематика и въздействие на литературата; особености на художествената норма и на обществената функция на литературната творба.</p>		

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
	<p>Стандарт 2: Извлича художествения смисъл на конкретно литературно произведение във връзка с неговото място в творчеството на писателя, в развитието на школата или направлението и в общочовешки план. Очаквани резултати: – извършва анализ на изучавана литературна творба; – посочва връзката между открития художествен смисъл на творбата и основните хуманитарни проблеми в творчеството на автора и проблемите на античното и средновековното общество; – посочва трайните общочовешки ценности, проблематизирани в творбата.</p> <p>Стандарт 4: Открива и коментира връзката между художествения смисъл на литературното произведение и житейските проблеми, които стоят пред личността. Очаквани резултати: – открива в произведенията на античната и средновековната литература онези общи хуманитарни принципи, които са валидни и до днес независимо от промените в историческото развитие на обществото:</p>	<p>5. Характерни особености на средновековната книжнина и нейната обществена функция и въздействие – литургично-ритуален характер на средновековната книжнина; – основните схеми за постройка на характерните за Средновековието жанрове и обществената функция на творбите.</p> <p>Учениците трябва да: 1. Задълбочат уменията си за извършване на литературен анализ, като: – проблематизират откритите структурни и тематични особености на творбата във връзка с основната хуманитарна проблематика на епохата; – свързват особеностите на творбата с характерните за епохата художествени и естетически норми; – отчитат влиянието на индивидуалния стил.</p> <p>Учениците трябва да усвоят: 1. Принципите за идентифициране на читателя с литературния герой и спецификата на художественото въздействие като особен вид естетически опит, подлагащ на проверка хуманитарната култура на личността. 2. Приложението на катарзисния принцип в съвременната културна ситуация като един от възможните</p>	<p>Обществена хуманитарна проблематика и въздействие на литературата, особености на художествената норма и обществена функция на литературната творба.</p> <p>Идентификация, катарзис, имитацио, масова култура.</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност: 1. Да откриват в проблематиката на разглежданата творба характерните за епохата хуманитарни проблеми. 2. Да анализират и коментират връзката между художествения строеж и обществената функция на разглежданото произведение.</p> <p>На учениците трябва да се даде възможност: – да откриват актуална проблематика в изучаваните творби на античната и средновековната култура и да я съпоставят с образци на съвременната култура; да дискутират по хуманитарни въпроси, свързани с откритите в произведението общи хуманитарни принципи.</p>	<p>В съпоставка с изученото по философия да задълбочат познанията си върху хуманитарните ценности и проблемите пред личността.</p>

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
<p>Ядро 4: Социокултурна и литературна компетентност: създаване на изказвания и писмени текстове</p>	<p>– формулира съществените хуманитарни проблеми, стоящи пред съвременните общества и индивиди и свързва тези проблеми с трайните хуманитарни ценности, открити в анализирания творби.</p> <p>Стандарт 1: Умее да се ориентира в комуникативната ситуация (осъзнава ролята си на автор на изказването или текста; кой е предполагаемият възприемател; какво иска да каже; каква е връзката между съдържанието на изказването и очакваната ответна реакция; какво отношение заема спрямо други изказвания по същата тема). Очаквани резултати: – владее описаните а стандарта комуникативни характеристики.</p> <p>Стандарт 3: Композира изказването или текста с оглед на ясното поставяне на тезата, привежда подходящи доказателства и аргументация, умее да подреди основните части на изказването си така, че да постигне максимално въздействие върху своя възприемател, подбира най-подходящите езикови изразни средства. Очаквани резултати: – владее постройката на аргументативната верига; – композира изказването по различни начини с оглед максимално въздействие; – ориентира се в ситуацията на</p>	<p>типове художествена идентификация. 3. Приложението на принципа на имитацио в съвременната културна ситуация и проблематизирането на този принцип във връзка с манипулативния характер на съвременната масова култура.</p> <p>Учениците трябва да усвоят: 1. Параметри на ситуацията на общуване: – участници в общуването; – комуникативно намерение; – връзка между предмета на изказването и потенциалното му въздействие; – различни връзки между изказването и други предходни и следходни изказвания на същата тема.</p> <p>Учениците трябва да усвоят: 1. Стратегията и техниката за построяване на аргументативна верига. 2. Различни видове композиционни схеми. 3. Принципите за подбор на изразните средства.</p>	<p>Социокултурен контекст, функции на текста, смисъл и прагматика на текста.</p> <p>Аргументация, аргументативна верига, доказателство, пример, композиция, изразни средства.</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност: 1. Да анализират различни свои и чужди устни изказвания и писмени текстове с оглед на тяхната комуникативна структура. 2. Да създават изказвания и писмени текстове след разработка на комуникативно-въздействена стратегия. 3. Да откриват в свои или чужди текстове допуснатите грешки и да ги коментират.</p> <p>На учениците трябва да се даде възможност: 1. Да анализират строежа на аргументативната верига и да съставят своя по зададена тема. 2. Да анализират различни композиционни схеми на типове изказвания и текстове, както и да създават свои след построяване на аргументативната верига. 3. Да анализират съотношението между задължителност и изборност на изразните средства.</p>	

Колона1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона5	Колона6
	<p>задължителност и изборност на изразните средства. Стандарт 4: Събира литературна информация от различни източници и я организира във вид, подходящ за конкретната задача. Очаквани резултати: – знае къде да потърси необходимата му информация; – може да я събере и организира по различни принципи.</p> <p>Стандарт 5: Владее структурата на литературно-интерпретативното съчинение и на есето с хуманитарна проблематика и изпълнява специфичен литературен тест за проверка на компетентност. Очаквани резултати: – задълбочава знанията и развива уменията си за написване на есе и на литературно-интерпретативно съчинение.</p>	<p>Учениците трябва да усвоят: 1 . Основни източници на литературна информация – традиционни: списания, сборници, речници, енциклопедии, предговори и бележки, литературнокритични монографии. – модерни: различните видове информационни бази данни в модерните електронни средства за комуникация. 2. Принципи за организиране на информацията: – връзка между целта на изказването и принципите, по които информацията се подрежда и организира; – различни схеми на организация.</p> <p>Учениците трябва да усвоят: 1. Характеристика на есето с хуманитарна проблематика и на литературноинтерпретативното съчинеше; – основните изисквания към есето и литературноинтепретативното съчинение; – начините за цитиране и позоваване; – избор на композиционен модел; – принципите за анализ и интерпретация.</p>	<p>Информация, сборник, монография, енциклопедия, база данни.</p> <p>Цитат, позоваване, композиционен модел, анализ, интерпретация.</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност: 1. Да търсят и намират специфична литературна информация по зададена тема. 2. Да я организират съгласно с избран от тях или уточнен с учителя класификационен принцип.</p> <p>На учениците трябва да се даде възможност: 1. Да анализират чужди есета и литературни интерпретации и да създават план за свои по зададена тема. 2. Да анализират и интерпретират изучаваните в клас литературни произведения. 3. Да пишат есе и литературно-интепретативно съчинение по избрана от тях или зададена тема. 4. Да анализират допуснатите грешки.</p>	

Учебна програма по литература за IX клас – второ равнище

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
Ядра на учебно съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия (по теми)	Контекст и дейности (за цялото ядро и/или за цялата програма)	Възможности за междупредметни връзки
Ядро 1: Социокултурни компетентности	<p>Стандарт 1: Коментира при анализ на литературна творба възлови хуманитарни проблеми, породени от нарушаването на универсалната ценностна система. Очаквани резултати Разбира и коментира: – същността на възловите хуманитарни проблеми и тяхното поставяне в античната и средновековната култура; – разбиването на универсалния световен порядък при нарушаване на някоя от универсалните човешки дейности; – последици от това нарушаване.</p> <p>Стандарт 2: Анализира проблемите, възникнали при сблъсък между различни човешки общности, или проблемите, възникнали при противопоставянето на човешката общност с универсалните ценности. Очаквани резултати Разбира: – факта, че нравствените норми на различните човешки общности могат да си противоречат до степен на непримиримост; – че сблъсъкът между такива две нравствени норми може да доведе до трагически сблъсъци; – че тези сблъсъци нямат лесно и</p>	<p>Учениците трябва да усвоят: 1. Връзката между космоса, общността и индивида – човекът е положен в изначалния ред на космоса и законите на неговите общности са също така значими, както и законите на космоса – всяко нарушение на родовите или обществените закони води до космическа катастрофа; – изображенията в произведението хуманитарен сблъсък има универсален характер независимо от конкретната историческа и културна ситуация, в която се осъществява.</p> <p>Учениците трябва да усвоят: 1. Различни общности – различни нравствени норми. – противоречието между родова и етническа общност – трагически сблъсък („Антигона”); – противоречието между колективното благо (универсална ценност) и законите на родовата общност („Едип цар”). 2. Противоречието между принципа за всеобща любов между хората и интересите на отделните общности: – средновековната представа за добро и грях; – нравствените сблъсъци се проявяват</p>	<p>Космос, общност, човек, универсална хуманитарна ценност.</p> <p>Трагически конфликт, добро и грях, свещено и профанно.</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност: 1. Да се запознаят със съдържанието на изучаваните творби и да коментират възловите нравствени конфликти в тях, съотнасяйки ги с древната и днешната нравствена норма. 2. Да откриват трайното и непреходното в основните сюжети на древността. 3. Да разсъждават по проблема за влиянието на античните и средновековните нравствени норми върху по-късното развитие на европейското общество.</p> <p>На учениците трябва да се даде възможност: 2. Да коментират основните трагически сблъсъци в античната литература и противоречията на вярата в средновековната книжнина. 2. Да откриват актуалността на проблема за сблъсък между различните нравствени норми в културни и житейски ситуации от своя опит.</p>	<p>В съпоставка с изученото по история и философия да изгради представа за ненарушимостта на универсалната ценностна система.</p> <p>В съпоставка с изученото по история и философия да изгради представа за вътрешната противоречивост на нравствените норми.</p>

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
Ядро 2: Литературна компетентност	<p>непротиворечиво решение, а са израз на вътрешната противоречивост в развитието на хуманитарната ценностна система.</p> <p>Стандарт 1: Характеризира жанровата специфика и поетиката на изучените произведения. Характеризира персонажната система с оглед на различните функции, изпълнявани от героите в структурата на текста. Обяснява ролята на художествения език за цялостното художествено внушение. Разбира особеностите на различните видове стихосложение. Очаквани резултати: – разбира същността на литературния жанр като специфична организация на комуникативния и смисловия свят на творбата; – познава характеристиката на изучените литературни жанрове; – разграничава трагически от комедиен герой; – познава особеностите на художествения език на изучените произведения и обяснява тяхната роля за постигане на определен тип художествено въздействие; – познава основните метрически схеми на древната литература.</p>	<p>като сблъсъци между вярата и нейните ереси; – трансцендентният характер на универсалната хуманитарна ценност (божественият промисъл) и неговите профанизации.</p> <p>Учениците трябва да усвоят: 1. Художественият жанр – комуникативна характеристика на жанра; – жанрови особености на изображенията свят; – структурни особености на жанра; – специфичното „място в живота“ на отделните жанрове. 2. Персонажната система на литературата: – принципи за класификация на литературните герои; – функция на различните персонажни роли; – идентификацията между автор, герой и читател като основа на художественото въздействие. 3. Особености на художествения език: – разграничаване между ежедневна и художествена реч; – тропическа организация на художествената реч; – „украсяване“ на художествената реч; – функции на поетическия език за осъществяване на цялостното художествено въздействие на творбата. 4. Стихова организация на</p>	<p>Жанр, литературен герой, персонажна система, поетически език, стихосложение.</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност: 3. Да се запознаят с проявленията на жанровата организация в литературата. 2. Да осъзнаят ролята на литературните жанрове от древността и средновековието в анализ на изучавани творби. 3. Да коментират особеностите на персонажната система и принципите за идентификация между герои и възприемател. 4. Да анализират проявленията на поетическия език в изучаваните произведения. 5. Да анализират стиховата организация на изучаваните произведения.</p>	

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
Ядро3: Социокултурна и литературна компетентност: общуване с художествената творба	<p>Стандарт 2:</p> <p>Познава основните характеристики на изучените литературни направления/школи и техните върхови художествени постижения. Очаквани резултати: – познава особеностите на културата и литературата на древните цивилизации; – познава особеностите на средновековната култура и литература.</p> <p>Стандарт 1:</p> <p>Характеризира жанровата специфика и поетиката на изучените произведения. Характеризира персонажната система с оглед на различните функции, изпълнявани от героите в структурата на текста. Обяснява ролята на художествения език за цялостното художествено внушение. Разбира особеностите на различните видове стихосложение. Очаквани резултати: – разбира същността на литературния жанр като специфична организация на комуникативния и смисловия свят на</p>	<p>художествената реч – общи принципи на стихова организация; – видове стихосложение; – основни метрически схеми на древността.</p> <p>Учениците трябва да усвоят:</p> <p>1. Характер и особености на античната култура и литература. 2. Характер и особености на средновековната култура и литература.</p> <p>Учениците трябва да усвоят:</p> <p>1. Нормативност на художествената практика през Античността – главни особености при художествената норма на епоса, лириката и драмата; – поява и развитие на понятието TEXNE (занаят, изкуство) през Античността и връзката му с появата и утвърждаването на писмената литературна култура по времето на елинизма; – първите „Поетики“. 2. Основни пораждателни стратегии в изграждането на творбата през Античността: – особености на епическото</p>	<p>Античност, елинизъм, Западно-европейско средновековие, православно средновековие.</p> <p>Обществена хуманитарна проблематика и въздействие на литературата, особености на художествената норма и обществена функция на литературната творба.</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност: 4. Да се запознаят с най-важните особености на Античността и Средновековието.</p> <p>На учениците трябва да се даде възможност: 5. Да откриват в проблематиката на разглежданата творба характерната за епохата художествена норма. 6. Да анализират и коментират връзката между художествения строеж и обществената функция на разглежданото произведение.</p>	<p>В съпоставка с изученото по история на изкуствата да се задълбочи представата за културата на Античността и Средновековието.</p>

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
	<p>творбата;</p> <ul style="list-style-type: none"> – познава характеристиката на изучените литературни жанрове; – разграничава трагически от комедиен герой; – познава особеностите на художествения език на изучените произведения и обяснява тяхната роля за постигане на определен тип художествено въздействие; – познава основните метрически схеми на древната литература. <p>Стандарт 2:</p> <p>Анализира художествена творба от гледна точка на различни интерпретаторски подходи. Коментира художествено произведение с оглед на спецификата на идейно-художествената му проблематика (водещи хуманитарни идеи, основни конфликти и техния ценностен смисъл, персонажите и тяхната роля при формиране на цялото художествено внушение на творбата, главните компоненти в структурата на творбата). Очаквани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – извършва анализ на изучавана литературна творба съгласно заложените в стандарта изисквания. 	<p>повествование и характерните му похвати;</p> <ul style="list-style-type: none"> – различни видове лирика и нейният художествен строеж; – изграждането на драматургичната творба и нейните основни етапи и въздействени стратегии. <p>3. Характерни особености на средновековната книжнина и нейната обществена функция и въздействие:</p> <ul style="list-style-type: none"> – средновековният книжовен канон и характерните схеми за постройка на творбата; – понятие за жанровата система на средновековната литература – основни принципи на класификация и прагматика на художествената комуникация. <p>Учениците трябва да усвоят:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Съществуват различни начини за интерпретиране на художествена творба: <ul style="list-style-type: none"> – интерпретацията зависи от това какво се анализира – структурата, съдържателната страна на творбата, обществената ѝ роля, начините за въздействие; – интерпретацията е свързана с гледната точка на тълкувателя, обикновено тя е свързана с определена мирогледна и научна позиция (школа в литературознанието). 2. Основни обекти за анализ и 			
			<p>Анализ, интерпретация, интерпретаторски подход, школа в литературознанието.</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Да се запознаят с принципите на различни интерпретаторски подходи и с някои образци от тях. 8. Да анализират и коментират връзката между художествения строеж и обществената функция на разглежданото произведение. 	

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
	<p>Стандарт 4: Използва литературнокритически текстове и заема позиция спрямо изразените в тях идеи. Очаквани резултати: – показва осъзната необходимост от работа с литературнокритически текстове; – умее да ги чете, разбирайки гледната точка на автора и следейки логиката на неговите аргументи; – осъзнава, че както гледната точка, така и аргументацията, изразяват само една възможна позиция спрямо творбата; – при несъвладение с изразените от автора мнения аргументира възраженията си, като представя тълкуване, което според него отразява по-адекватно смисъла и въздействието на интерпретирания текст или проблем.</p>	<p>Тълкуване: – връзката между хуманитарен проблем и художествен конфликт; – функция на героите и тяхната връзка с въздействието върху възприемателя (начини за идентификация); – особености на строежа – отношение между сюжет и фабула, характерен художествен език, стихосложение и пр.</p> <p>Учениците трябва да усвоят: 1. Работа с текстове, съдържащи анализ и интерпретация на художествената литература; – съществуването на литературно-критическа традиция се обуславя от факта, че художественото изказване е условно както в съдържателен, така и в комуникативен план, следователно може да формира множество смислови внушения и въздействия; – литературнокритическият текст трябва да се чете само като едно възможно мнение, независимо колко убедително изглежда написаното от автора – неговото мнение не е истина от последна инстанция; – позоваването на литературно-критически анализ трябва да става само тогава, когато може да се заеме някаква позиция спрямо изказаното от автора (включително съгласие и подкрепа). Безразборното цитиране и парафразиране на чужди мисли не е добър атестат за способността да се</p>	<p>Литературна критика, анализ и интерпретация, цитат от научен текст, позоваване.</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност: 9. Да се запознаят с най-представителните текстове на литературнокритическата традиция, интерпретираща античната и средновековната литература; 10. Да подлагат на дискусия изказаните от автора на литературнокритическия текст мнения; 11. Да формулират собствени мнения, облягайки се върху няколко прочетени литературнокритически източници, със заемане на позиция спрямо предходните гледни точки.</p>	<p>Способността за критично четене, позоваване и цитиране на научни текстове е от съществено значение за работата по всички предмети.</p>

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
<p>Ядро 4: Социокултурна и литературна компетентност: създаване на изказвания и писмени текстове</p>	<p>Стандарт 4: Събира, анализира и съпоставя литературна информация от различни източници (научни съчинения, критически статии, речници и енциклопедии, библиографски справочници и пр.), като я организира във вид, подходящ за конкретната задача. Очаквани резултати: – умее да търси и намира специфична литературна информация; – познава спецификата на всеки отделен вид съчинение и прави разлика между тях и с оглед достоверността и обективността на информацията; – знае къде да намери нужната му информация – библиотеки, електронни средства за информация и пр.; – умее да конспектира правилно с оглед на целите, заради които събира информация; – организира информацията по различни признаци, така че лесно да си служи с нея.</p>	<p>разбират художествени творби.</p> <p>Учениците трябва да усвоят: 1. Основни източници на литературна информация – традиционни: списания, сборници, речници, енциклопедии, предговори и бележки, литературнокритични монографии. – модерни: различните видове информационни бази данни в електронните средства за комуникация. 2. Специфика на различните информационни източници: – научни съчинения; – литературна критика; – речници и енциклопедии; – библиографски справочници. 3. Работа с различните източници: – организация на материала в научната монография, сборник, изследване; – организация на енциклопедичните и справочните издания. 4. Принципи за организиране на информацията: – връзка между целта на изказването, неговата тема и начина, по който информацията се подрежда и организира; – водене на записки и конспект, съставяне на картотека; – организация на информацията по тематичен принцип, според хода на изложението, за което ще се използва, и т. н.</p>	<p>Информация, сборник, монография, енциклопедия, база данни, конспект, картотека.</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност: 1. Да се запознаят с различни видове информационни източници и с принципите за тяхното използване; 2. Да събират информация в съответствие с целите на своята работа; 3. Да си водят записки, конспекти и картотеки; 4. Да организират събраната информация според нуждите на своето изложение.</p>	<p>Уменията за събиране и систематизиране на информация имат важно значение за работата по всички останали предмети.</p>